

Vær oppmerksom på farer på arbeidsplassen – Råd til unge

Det kan skje deg

Hvis du kommer ut for en ulykke eller ødelegger helsen din på arbeidsplassen, kan det hende at du må leve med konsekvensene resten av livet. Det kan skje selv på din første arbeidsdag. De fleste av disse tragediene kan unngås.

Risikoen for deg som er ung og begynner i ny jobb kan være større enn for dine eldre kolleger. Jobben og arbeidsplassen er nye for deg, og du mangler arbeidserfaring og erfaring med de helse- og sikkerhetsmessige risikofaktorene som kan være tilstede. Du har rett til en trygg og sikker jobb, og til å få nødvendig opplæring og tilsyn. Du har også rett til å stille spørsmål og gjøre oppmerksom på ting du synes ser utrygt ut. Hvis du er under 18 år, er det visse farlige jobber som loven forbyr deg å utføre, fordi du mangler erfaring og ikke er fullt utviklet. Disse faktasidene omhandler farer på arbeidsplassen. Andre faktasider gir flere råd om dine rettigheter og plikter.

Ifølge europeiske statistikker er antallet av arbeidsulykker blant arbeidstagere mellom 18-24 år 50 % høyere enn i noen annen aldersgruppe av arbeidstagere:

- En 18-årig mekanikerlærling døde fire dager etter at han omslukt av flammer. Han hjalp verkstedlederen med å tømme en blanding av bensin og diesel ned i en oppsamlingsbeholder, da bensinen eksplodert.

Og det er ikke bare risikoen for ulykker som kan ramme deg. Helsen din kan også ta skade:

- En frisørelev reagerte på de produktene hun skulle bruke. Hendene hennes ble så fulle av sår og blemmer at hun ikke engang greide å holde en kniv eller gaffel. Hun ble nødt til å slutte i jobben.

Årsakene til slike ulykker og sykdommer kan være usikkert utstyr, stressende arbeidsvilkår, raskt arbeidstempo, mangel på opplæring og tilsyn og manglende prosedyrer og kontroll.

Hvis du er under 18 år og utfører arbeid som er underlagt lovmessige restriksjoner, er det langt mer sannsynlig at du kommer ut for en ulykke.

Tips til hvordan du arbeider trygt¹

- Ikke utfør noen oppgaver før du har fått egnet instruksjon og opplæring.
- Hvis du føler at du har fått for mange opplysninger i for raskt tempo, bør du be lederen din om å sette ned farten og gjenta instruksjonene.
- Forlat ikke stedet du utfører arbeidet ditt på, med mindre du er blitt bedt om det. Det kan være

spesielle farer på andre steder av arbeidsplassen som du ikke vet om, or eksempel overhengende elektriske ledninger, glatte gulv eller giftige kjemikalier.

- Hvis du er usikker på noe, spør først! En overordnet leder eller kollega kan kanskje hjelpe deg, sånn at du unngår en ulykke.
- Ikke nøl med å be om mer opplæring.
- Bruk alltid det personlige verneutstyret som er nødvendig for å utføre jobben, slik som vernesko, hjelm eller hansker. Du skal være sikker på at du vet hvor verneutstyret finnes når du trenger det, og at du vet hvordan det skal brukes.
- Finn ut av hva du skal gjøre i en nødssituasjon, uansett om det er en brannalarm, et strømbrydd eller en annen situasjon.
- Meld straks fra om alle ulykker til din overordnede, og også til sikkerhetsrepresentanten på arbeidsplassen hvis dette finnes.
- Ikke overse tidlige tegn på problemer, som hodepine, ømhet og smerter, svimmelhet, kløe eller irriterte øyne, nese eller hals. Hvis det finnes en lege, sykepleier eller annen arbeidsmiljømedarbeider på arbeidsplassen, så fortell det til dem. Og hvis du går til din egen lege med et helseproblem, bør du fortelle ham eller henne hva jobben din går ut på.
- Følg de råd og instruksjoner du har fått, det gjelder også råd om å ta pauser, justere stolen din riktig og å anvende personlig verneutstyr.

¹ Tilpasset ud fra ressourcerne på www.ccohs.ca/youngworkers/

Spørsmål du skal stille sjefen din

- Hvilke farer og hvilken risiko, er forbundet med jobben min?
- Får jeg sikkerhetsopplæring, og i så fall når?
- Hva skal jeg gjøre for å beskytte meg, skal jeg bruke personlig verneutstyr?
- Hva skal jeg gjøre i en nødsituasjon, får jeg opplæring?
- Hvem skal jeg spørre hvis jeg lurer på noe om sikkerheten? Hvordan rapporterer jeg om en ulykke, et helseproblem eller hvis jeg legger merke til noe som ikke er som det skal?
- Hva skal jeg gjøre hvis jeg blir skadet? Hvem er ansvarlig for førstehjelp?

Hva skal jeg være oppmerksom på?³

- **Fall og snubling** – den hyppigste årsaken til ulykker er overfylte og rotete arbeidsplasser, søl på gulvet, kabelføring eller skadede gulv.
- **Maskiner og utstyr** – mange ulykker skyldes dårlig vedlikehold, mangel på sikkerhetsavskjerming og manglende opplæring. Elektriske feil kan forårsake forbrenninger, branner eller dødsfall, hvis en person forsøker å reparere en maskin uten å stanse den og stenge strømforsyningen først. Farlige maskiner finnes i alt fra restaurantkjøkkener til fabrikker.
- **Løfting av gjenstander** som er tunge eller ustabile, løftes på en uhensiktsmessig måte, eller at det ikke er egnede hjelpemidler til rådighet.
- **Gjentagende, hurtig arbeid, spesielt i uhensiktsmessige arbeidsstillinger og med for få hvileperioder** – kan forårsake ømhet og smerter, og skade muskler og ledd (gi muskel- og skjelettproblemer). Eksemplene omfatter samlebandsarbeid på fabrikker, arbeid i kasser eller dagligvarebutikker, og arbeid med datatatur eller mus.
- **Støy** – støynivåer som er før høye kan skade hørselen din, og fordi det skjer så langsomt vil du sannsynligvis ikke vite om det. Skaden kan aldri utbedres. Andre fysiske farer er **vibrasjoner og stråling**.
- **Kjemikalier** – herunder vanlige rense- og rengjøringsmidler, maling, hårprodukter og støv. Stoff og materialer på arbeidsplassen kan forårsake skjemmende allergiske utslett, permanent astma, kreft og fosterskader. De kan påvirke leveren, nervesystemet og blodet.
- **Stress** – kan stamme fra hvordan arbeidet er tilrettelagt, umulige arbeidsmengder, uklare ansvarsområder, for stort press. Stress kan også skyldes mobbing fra sjefen eller arbeidskolleger.
- **Vold** – hvis du har kontakt med offentligheten. Det omfatter verbal sjikane og legemsbeskadigelse. Dette er helt klart ikke bare "en del av jobben".
- **Inneklima** – ubehag som følge av varme eller kulde, og mer alvorlige problem som følge av ekstreme temperaturer, dårlig belysning osv.

² En fare er alt som kan forårsake sykdom eller skade. En risiko er sannsynligheten for at det skjer.
³ Tilpasset fra www.tuc.org.uk/tuc/rights_worksafe.cfm

Arbejdsart	Eksempler på farer
Rengjøring	<ul style="list-style-type: none"> ➤ giftige kjemikalier i rengjøringsprodukter ➤ skarpe gjenstander i avfallet ➤ fare forbundet med å skli og falle
Catering, restauranter, fast food	<ul style="list-style-type: none"> ➤ glatte gulv ➤ varme kokeredskaper ➤ skarpe gjenstander
Butikker/salgssteder	<ul style="list-style-type: none"> ➤ fysisk vold og verbal sjikane fra kunder ➤ tunge løft ➤ lange perioder i stående stilling
Kontorjobber	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dårlig tilrettelagte dataarbeidsplasser ➤ vonde stoler ➤ stress ➤ sjikane
Omsorgssektoren	<ul style="list-style-type: none"> ➤ blod og kroppsvæsker med smitterisiko ➤ løft og ugunstige arbeidsstillinger ➤ arbeidsstillinger ➤ fysisk vold og verbal sjikane ➤ fare forbundet med å skli og falle
Frisører	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ugunstige arbeidsstillinger ➤ lange perioder i stående stilling ➤ allergifremkallende kjemikalier i hårprodukter
Fabrikkarbeid	<ul style="list-style-type: none"> ➤ farlige maskiner ➤ må jobbe i hurtig tempo ➤ fare forbundet med å skli og falle ➤ fare ved transport, f.eks. med gaffeltrucker

Oppnå rettighetene dine og reager ansvarlig

Du har rettigheter på arbeidsplassen:

1. rett til kunnskap
2. rett til å delta
3. rett til å avslå utrygt arbeid

Arbeidet er ikke en lek, og du har et ansvar på jobben din:

- ansvar for å samarbeide med arbeidsgiveren din om sikkerhet og helse.
- ansvar for å følge sikkerhetsprosedyrene for deg selv og dine arbeidskamerater.
- ansvar for å bruke personlig verneutstyr.

Få klar beskjed: Kildene om unge og sikkerhet på arbeidsplassen på <http://ew2006.osha.eu.int/>
 Informasjon om farer og risiko på ulike arbeidsplasser på <http://osha.eu.int>

Informasjonskildene omfatter din nasjonale arbeidsmiljømyndighet, fagforeninger og yrkesorganisasjoner.

Se også Arbeidstilsynets hjemmeside på adressen: <http://www.arbeidstilsynet.no> (og lenke til det danske Arbeidstilsynets kunngjøring nr. 239 av 6.april 2005 om unges arbeid på adressen: <http://www.at.dk/sw12593.asp>)

Det Europæiske Arbejdsmiljøorganet
 Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao
 Tlf. (34) 944 79 43 60, fax (34) 944 79 43 83
 E-post: information@osha.eu.int

